

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

13 januari 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Vraag om uitleg van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen over de door VLOHRA en de Vlaamse regering voorgestelde mogelijkheden voor het behalen van een hogere kwalificatie voor de afgestudeerden uit de vierdegraadsopleiding verpleegkunde tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert over de niet-betoelaging van de enige Nederlandstalige school buiten het Vlaams grondgebied, namelijk de Prince de Liège/Prins van Luik te Kinshasa in Congo tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 13 januari 2000

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.46 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de door Vlhora en de Vlaamse regering voorgestelde mogelijkheden voor het behalen van een hogere kwalificatie voor de afgestudeerden uit de vierdegraadsopleiding verpleegkunde

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Cleuvenbergen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de door Vlhora en de Vlaamse regering voorgestelde mogelijkheden voor het behalen van een hogere kwalificatie voor de afgestudeerden uit de vierdegraadsopleiding verpleegkunde.

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijn vraag slaat op een ontwerp van besluit van de Vlaamse regering. Enerzijds zitten we met een tekort aan verpleegkundigen, met alle gevolgen voor de patiëntenzorg. We moeten dat nauwlettend in het oog houden. Een te lage instroom is een van de oorzaken. Anderzijds is er heel wat opschudding geweest over de afschaffing van de vierdegraadsopleiding.

Men pleit steeds opnieuw voor een brug tussen de vierdegraadsopleiding en de graduaatsopleiding. De Vlaamse regering heeft hieraan gewerkt, en volgens onderwijsdecreet X zou men na een vierdegraadsopleiding een graduaat kunnen volgen. De Vlhora heeft daarover een gemotiveerd standpunt ingenomen, en pleit voor een onvoorwaardelijke opleiding van minstens 120 punten aan de leerlingen die een graduaatsopleiding willen vol-

gen. We moeten echter realistisch blijven : wie tien of vijftien jaar geleden een vierdegraadsopleiding volgde, kreeg wellicht een heel ander lessenkoffer mee. De kandidaten moeten altijd individueel worden beoordeeld. De hogescholen kunnen hun programma grotendeels zelf samenstellen, waardoor het fel kan verschillen. Het grote gevaar van de vork – 60 of 120 punten – is dat de scholen in concurrentie treden met elkaar. Het gaat in de praktijk om één extra studiejaar.

Het verontrust me dat de regering kiest voor een grote vork. Naast de vragen over het aantal punten en de grootte van de vork, wil ik ook dieper ingaan op de mogelijkheden om deze bijkomende competentie te verwerven. We kunnen dit niet verwezenlijken met het reguliere hoger onderwijssysteem. We moeten voor modules zorgen zodat ook werkenden verder kunnen studeren. We kennen het OSP-systeem, maar dat heeft geen onderwijsbevoegdheid voor verpleegkunde. We hebben deeltijds onderwijs, maar met de beperking van maximum tien uur studie per week zou de opleiding te lang duren.

De wegen naar de opleiding moeten flexibel zijn. Misschien kan dit een experiment van permanent leren zijn. De financiering blijft een probleem, want deze sector wordt enkel en alleen gesubsidieerd door de overheid. De voorzieningen zullen hun werkingskosten niet willen besteden aan mogelijke personeelsleden. Hoe staat het met de financiële kant van de zaak ?

Waarom bent u afgeweken van het Vlhora-standpunt ? Werden er al maatregelen genomen opdat leerlingen na hun eerste jaar van de vierdegraadsopleiding ASO al een getuigschrift kunnen halen ? Vroeger kon dat, en volgens mij kan dat nog altijd via een kleine verschuiving van de vakinhouden. De leerlingen die dat wensen kunnen op dat moment nog beginnen aan een graduaatsopleiding. Hebt u al overleg gepleegd met de federale minis-

Van Cleuvenbergen

ter van Volksgezondheid over de toekomst van de vierdegraadsopleiding ? Worden er maatregelen voorbereid om discriminatie te vermijden ? Ik denk aan studiebeurzen, sociale huisvesting, psycho-sociale begeleiding, enzovoort. In theorie zit een vierdegraadsstudent op het niveau van het secundair onderwijs, in praktijk echter kost deze studie evenveel als hoger onderwijs.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik heb nog een paar vragen. De vierde graad is een onderdeel van het secundair onderwijs. Ik veronderstel dat daar uniforme leerplannen voor bestaan. Ik begrijp niet dat mensen met eenzelfde opleiding met een verschillend aantal punten eenzelfde diploma kunnen halen. Ik begrijp die grote vork 60-120 niet. Het aanbod in het hoger onderwijs kan uiteraard verschillen van school tot school, maar het gaat toch om volwaardige studiepunten ? Men moet onrechtmatige concurrentie absoluut vermijden, want dat zou de kwaliteit kunnen aantasten. Ik wil mee zoeken naar flexibele wegen om die brug te bouwen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Door het tekort aan verpleegkundigen boet dit thema niet in aan actualiteit. Ik zet de juiste stand van zaken nog eens uiteen.

Op 15 oktober 1999 heeft de Vlaamse regering inderdaad haar principiële goedkeuring gehecht aan het ontwerp van besluit om afgestudeerden van de driejarige secundaire verpleegopleiding vrijstelling en studieduurverkorting te geven voor de hogere verpleegopleiding, a rato van minimaal 60 en maximaal 120 studiepunten.

Het hogeschoolbestuur beslist – binnen deze grenzen en op grond van het dossier van de student – over het aantal studiepunten waarvoor vrijstelling en studieduurverkorting wordt verleend. Het bepalen van een marge in tegenstelling tot een eenduidig cijfer versterkt de lokale autonomie van de hogescholen, en biedt hen de mogelijkheid om rekening te houden met individuele factoren zoals het voorafgaand studiecurriculum. Dat moet in grote mate gelijklopen. Men kan ook rekening houden met eventuele verworven beroepservaring van de student en/of met doorlopen stages.

Niets belet de hogescholen – als ze concurrentie vrezen – om zelf afspraken te maken over de concrete uitvoering van hun bevoegdheden terzake. Meer autonomie verhoogt natuurlijk de kans op concurrentie, dat kan ook positief uitdraaien. De studenten mogen er in elk geval niet het slachtoffer van worden.

Ik reken op de maturiteit en deskundigheid van de besturen van de betrokken instellingen om de brug te bouwen tussen het secundair en hoger onderwijs verpleegkunde. Als u dat graag wilt, kan ik de Vlhora bij een volgende vergadering vragen om daarover onderling een gesprek te voeren.

In de studierichtingen ziekenhuisverpleegkunde en psychiatrische verpleegkunde van de vierde graad van het voltijdse beroepssecundair onderwijs kunnen leerlingen onder bepaalde voorwaarden bijkomen het diploma van secundair onderwijs verwerven op het niveau van het derde jaar. Tot en met het schooljaar 1995-1996 werd het secundair verpleegkunde-onderwijs ondergebracht in het zogenaamd aanvullend secundair beroepsonderwijs. Daar kon men reeds een diploma van het secundair onderwijs behalen na het eerste jaar, omdat dat werd beschouwd als een zevende jaar.

De decreetgever heeft destijds geoordeeld dat het niet meer opportuun was al een einddiploma toe te kennen na het eerste jaar van de driejarige opleiding, aangezien daardoor het verpleegkundig karakter ondergeschikt zou worden aan de algemene vorming die in het desbetreffend diploma uitmondt. Het is me bekend dat vanuit verschillende hoeken wordt gevraagd om deze maatregel te herzien, maar ik heb nog geen stappen ondernomen om hierop in te gaan. Het verslag van de opleidingsdoorlichting van de studierichting ziekenhuisverpleegkunde van 1998-1999, dat werd uitgevoerd in elf scholen door de onderwijsinspectie en door deskundigen, bestempelt de toekenning van het diploma na drie jaar als belastend. Het verslag bevat waardevol materiaal en kan dienen als basis voor verdere gesprekken. Indien u dat verslag nog niet ontvangen hebt, zal ik u dat laten bezorgen. Om trent heel deze zaak is een overleg gepland met federaal minister Aelvoet.

Het is me niet helemaal duidelijk wat u bedoelt met de discriminatie van de vierdegraadsleerlingen. Het rangschikken van opleidingen binnen het secundair onderwijs brengt automatisch met zich mee dat ze een reeks kenmerken in zich dragen die inherent zijn aan het secundair onderwijs en dus verschillen van het hoger onderwijs. Dit gaat niet

Vanderpoorten

alleen op voor de verpleegkunde, maar ook voor de andere studierichtingen die in de derde of vierde graad van het secundair onderwijs en eveneens in het hoger onderwijs worden aangeboden.

Voorzien in secundair onderwijs in de verpleegkunde, waar ik ondanks alle perikelen van de voorbije jaren toch achter blijf staan, zeker ook rekening houdend met het inspectieverslag, is gesteund op het argument dat de hiermee bereikte doelgroep verschilt van die van de graduat. In die zin zijn er inderdaad verschillen tussen de studietoelagen voor secundair en hoger onderwijs, al moet ik daar onmiddellijk aan toevoegen dat de toelagen voor leerlingen van de studierichtingen verpleegkunde binnen het secundair onderwijs de hoogste zijn. Aanpassingen op dit vlak worden, voorlopig alleszins, niet in het vooruitzicht gesteld. Hoe dan ook zullen de uiteenlopende aanbevelingen voor de overheid die in het daarnet genoemde inspectieverslag zijn opgenomen, ernstig worden overwogen. Ik kan me voorstellen dat er – toch inzake enkele opmerkingen uit de sector – meer duidelijkheid komt op onderwijskundig vlak.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw de minister, ik vind het positief dat u zelf deze problematiek zult aankaarten bij de Vlhora, en hen zult vragen eenduidiger te zijn. Natuurlijk is een besluit nog altijd duidelijker dan wanneer u moet afhangen van anderen. Ik pleit er toch voor om de vork nauwer te maken, zodat ze niet van 50 tot 100 procent kan gaan.

Verder weet ik dat men rekening moet houden met de nuttige ervaringen van mensen. U verwijst naar de vooropleiding, die in feite toch dezelfde zou moeten zijn. U weet echter ook dat de vooropleiding tien jaar geleden, toen men nog gebrevetteerde verpleegkundige was in plaats van gediplomeerde verpleegkundige, een totale andere inhoud heeft gekregen. Daar is toch een verschil. Ik merk dat heel wat mensen op oudere leeftijd toch nog graag dit hoger diploma zouden behalen, omdat ze dan voor zichzelf meer toekomstkansen zien. U zei terecht dat de doelgroep die een vierdegraadsopleiding gaat volgen anders is : vaak komt ze later tot ontwikkeling. Dit is niet omdat deze mensen niet dezelfde capaciteiten hebben, maar vaak hadden ze die door sociale of andere omstandigheden nog niet ontdekt toen ze 18 waren. Daarom lijkt

het me belangrijk om rekening te houden met deze specificiteit.

Ik vraag toch dat u, als u het advies van de Raad van State krijgt, ernstig zou overwegen de vork nauwer te houden. Verder zal ik het verslag van de doorlichting aandachtig doornemen. Toch pleit ik ervoor dat het diploma hoger secundair onderwijs na het eerste jaar zou worden gegeven : voor studenten die dan tot het besef zijn gekomen dat ze de capaciteiten hebben om hoger te mikken, zou het immers veel eenvoudiger zijn om te herbeginnen met een graduaat, zodat dit perfect aansluit en ze over een normale studiebeurs kunnen beschikken. Op die manier gaan ze naar het niveau hoger onderwijs en kunnen ze een diploma behalen. Ik dank u alvast voor de inspanning.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mevrouw de minister, als ik u goed heb begrepen, is die vork gebaseerd op het feit dat men het individuele dossier van de studenten ruimte moet geven tot interpretatie. Kan men dan niet beter uitgaan van het volgende ? Het individuele dossier van elke student die afstudeert na de vierde graad is identiek. Het lijkt me logisch dat men dan 120 bijkomende studiepunten vraagt voor het behalen van het diploma. Ik kan me echter een systeem voorstellen waarbij hogescholen aan mensen in de loop der jaren, op basis van stages, bijkomende ervaringen of bijkomende vorming die ze hebben genoten, studiepunten toekennen, zodat ze uiteindelijk bijvoorbeeld nog maar 60 studiepunten moeten behalen. Dan hanteert men ook een vork en gebruikt men ook het dossier van de individuele student. Ik zie echter niet in hoe een individuele student die na een vierde graad dadelijk een stap verder zet, zo verschillend zou zijn.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Deze opmerkingen lijken me waardevol en zullen in het debat met de Vlhora en mijn federale collega Aelvoet zeker van nut zijn. Ik zal ze dan ook ter sprake brengen. We zullen dan zien wat dit kan opleveren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de niet-betoelaging van de enige Nederlandstalige school buiten het Vlaams grondgebied, namelijk de Prince de Liège/Prins van Luik te Kinshasa in Congo

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Bogaert tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de niet-betoelaging van de enige Nederlandstalige school buiten het Vlaams grondgebied, namelijk de Prince de Liège/Prins van Luik te Kinshasa in Congo.

De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, ik stel deze vraag naar aanleiding van een uitzending van de VRT-nieuwsdienst die werd herhaald op 6 december. Op het einde van deze uitzending stelde de betrokken journalist dat de school waarvan sprake was alleen nog door vrijwilligerswerk kon blijven bestaan en geen enkele betoelaging genoot.

Ik moet eerlijk zeggen dat dit me vreemd leek. Ik ben echter niet over één nacht ijs gegaan en heb contact opgenomen met die journalist, met de betrokken ploeg ter plaatse en met iemand van de persdienst van de ambassade. De uitleg die ik kreeg was vrij verward, maar men stelde dat er sinds 1980 moeilijkheden waren en dat de Nederlandstalige afdeling van die school sinds 1988 geen betoelaging kreeg. Dit zou een moeilijke situatie zijn. Er zijn nog twee gelijkaardige scholen, in Rwanda en Burundi, maar die hebben geen Nederlandstalige afdeling.

Mevrouw de minister, dit is dus wat men mij – al dan niet correct – heeft meegedeeld. Het is echter geen evangelie. Gelet op het belang van een Nederlandstalige afdeling, of dat nu in of buiten Vlaanderen is, zou ik echter graag vernemen of dit klopt : geniet deze afdeling geen betoelaging, hetzij Vlaams hetzij federaal ? Indien dit klopt, hoe komt dat, en bestaat er een oplossing voor ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, deze vraag werd reeds in het verleden aan mijn voorgangers gesteld. Mijnheer Bogaert, de subsidiërende overheid van die school is nooit

het departement Onderwijs geweest, maar wel het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking. Dat is een belangrijke opmerking.

Als inrichtende macht voor de school trad een VZW op, net zoals voor andere Belgische scholen in Afrika. Wel werden destijds de studies georganiseerd op basis van leerplannen van het gemeenschapsonderwijs, die door het departement Onderwijs werden geïnspecteerd en erkend. Daar ligt misschien de grondslag voor het misverstand over deze aangelegenheid.

De Prins van Luik-school werd tot 1990 gesubsidieerd door het ABOS. De blokkering van de subsidies was het gevolg van de beslissing van de Conseil Exécutif du Zaïre van 22 juni 1990, die bepaalde dat er een einde moest worden gemaakt aan elke ontwikkelingshulp die werd betaald door België en aan elke hulp die werd verleend door niet-gouvernementele organisaties die door België werden gefinancierd. Tot op dit ogenblik is men daar niet op teruggekomen.

De Vlaamse onderwijswetgeving, in casu het decreet houdende het basisonderwijs, is van toepassing op de personen en scholen die zich op ons grondgebied bevinden. Met andere woorden, de Vlaamse wetgeving is een territoriale wetgeving. Er is dus geen bevoegdheid over de grenzen heen. Ik beseft dat dit voor sommigen een moeilijke zaak is, en dat de Belgen in Kinshasa graag eigen onderwijs zouden hebben. Onze regelgeving laat echter niet toe dat de Vlaamse overheid verder gaat dan het gelijkwaardig verklaren van de getuigschriften die worden uitgereikt door de Prins van Luik-school. Ik denk dus dat deze vraag ingegeven is door een misverstand. Misschien waren deze gegevens ook niet helemaal bekend aan de journalist en de ploeg die deze reportage hebben gemaakt.

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Ik dank de minister voor haar zeer deskundig antwoord. Zelfs de persdienst van de ambassade kon dit nuttige antwoord niet geven. Uiteindelijk staat dus vast dat deze school door de beslissing van 1990 sindsdien niet meer wordt betoelaagd, en dat men ze open moet houden met de hulp van vrijwilligers. Dat is een niet onbelangrijke vaststelling.

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat zijn althans de gegevens waarover we beschikken. We hebben

Vanderpoorten

immers ook informatie moeten inwinnen buiten ons departement.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.11 uur.*
